

Svetlana Skurtveit, Solveig Sakshaug, Vidar Hjellvik, Christian Berg, Marte Handal
Avdeling for legemiddelepidemiologi, Folkehelseinstituttet, P.b. 4404 Nydalen, 0403 Oslo

Bakgrunn

Folkehelseinstituttet fikk i oppdrag fra Helse og omsorgsdepartementet å utarbeide en rapport om bruk av vanedannende legemidler med utgangspunkt i data fra Reseptregisteret for å kartlegge bruken i Norge.

Resultater

I rapporten presenteres bl.a. følgende funn:

Bruk av vanedannende legemidler

Smertestillende legemidler (opioider) er de mest brukte vanedannende legemidlene i Norge. Det har vært en økning i bruk av sterke opioider. Andelen brukere av benzodiazepiner har gått ned i alle aldersgrupper. Z-hypnotika dominerer sovemiddelmarkedet i Norge. Bruken har flatet ut og en svak nedgang ses. Det er store fylkesvise forskjeller i andelen brukere av vanedannende legemidler.

Legemiddelshopping» av vanedannende legemidler

Bare en liten andel (2 %) av pasienter behandlet med vanedannende legemidler kan anses som «legemiddelshoppere».

Blandingsbruk av vanedannende legemidler

Samtidig bruk av et benzodiazepin og et z-hypnotikum er den vanligste kombinasjonen. Opioider kombinert med z-hypnotika eller benzodiazepiner var nesten like vanlig. I 2013 fikk henholdsvis 55 000 og 50 000 personer disse kombinasjonene utlevert samme dag. Samtidig bruk av ulike vanedannende legemidler er et problem som angår mange pasienter.

Bruk av vanedannende legemidler hos pasienter med psykiske lidelser

Andelen som bruker opioider, benzodiazepiner og z-hypnotika er nesten dobbelt så høy blant brukere av antidepressiva som i den generelle befolkningen. For brukere av ADHD-midler er forskjellen enda mer uttalt for z-hypnotika og benzodiazepiner der andel brukere er 3 til 4 ganger høyere enn i den generelle befolkningen.

Problematisk/ikke anbefalt bruk av vanedannende legemidler

Z-hypnotika brukes over lang tid og i et stort omfang. Dette er ikke i samsvar med godkjent indikasjon eller i henhold til anbefalingene i den nye veilederen for vanedannende legemidler. Rundt 10 % av dem som startet behandling med z-hypnotika utviklet en ikke anbefalt bruk. Svært mange pasienter i Norge får behandling med svake opioider i løpet av et år. Bare en svært liten andel nye brukere (< 0,1 %) ser ut til å utvikle problematisk bruk.

Bruk av vanedannende legemidler i de nordiske landene

Forbruket av vanedannende legemidler skiller seg ikke vesentlig fra bruken i de andre nordiske land.

Konklusjon

Rapporten presenteres og er tilgjengelig på Farmasidagene.